

גליון פ"ג חשוון-פסלו תשע"ז

יו"ל ע"י מכון "תורת הקרבנות" | ת.ד. 3196 בני ברק | טל: 050-4134645 | פקס: 072-337748 | קו מידע: 077-2261034 | דוא"ל: korbanot@okmail.co.il
בנשיאות הרבנים הגאונים: רבי ברוך שמואל הכהן דויטש, רבי דוד כהן, רבי חיים מאיר הלוי שטינברג, רבי נתן הכהן קופשיץ שליט"א

בגליון:

עבודה בבכורות לעתיד לבוא

לקט תגובות הקוראים

אם יש חיוב להסתפק לאחר קידוש יו"ר לחם הפנים כשחל ר"ח ניסן בשבת בעונן הקדש במחשבה עבודת ביהמ"ק בכהנים שיקומו בתחיית המתים ברכה על ההלל בשחיטת הפסחים

לזי"ם בדוכנם

מי נכנס לתקן ולהוציא טומאה בקודש הקדשים
אם השיר מעכב את הקרבן ברכת המצוות על עבודת הלויים האם פסול שזו"י יין בנוהג לזי"ם

ימי החנוכה

במצוות הדלקת המנורה וישוב חדרש לקושיות הבית יוסף בנס חנוכה
מנין תשעים ושלושה כלי שרת מכזב הגאון רבי מאיר שפירא

חדש!

ניתן לתרום למפעלי המכון בכרטיס אשראי
בעמדות "נדרים פלוס" ו"קהילות"

המותקנות בבתי הכנסת
ברחבי הארץ.

בעמדות "נדרים פלוס" ישנה אפשרות
לייעד את התרומה למטרה מסויימת:

1. כוללי 'עבודת הקרבנות'
2. הוצאת ספרים וקבצים תורניים
3. גליונות 'תורת הקרבנות'
4. ישיבת בין הזמנים 'ממלכת כהנים'
5. בית הוראה ותלמוד 'לשכת הכהנים'
6. קרן מלגות 'לאסוקי שמעתתא'
7. שיעורים וכנסים ארציים

כמו כן ניתן לתרום במענה אוטומטי

בטל' 03-7630585 ולציין שלוחה 447

עיונים בהלכה

הרה"ג רבי משה נחמיה הלברשטט שליט"א

עבודה בבכורות לעתיד לבוא

עבודת הכהונה

א. ידוע בשם חז"ל (בספרי בהעלותך פ"א ק"א) שעתידה עבודה שתחזור לבכורות (והובא בכמה אחרונים ¹).

ובפשטות הלשון 'עבודה' משמע דהמכוון לעבודת הקרבת הקרבנות, וכדאיתא בזבחים (ק"ב): דעד שלא הוקם המשכן 'עבודה' בבכורות, וכידוע הפסידו משום חטא העגל (עיין רש"י במדבר ח"ז), ולזה לעת"ל שיתקן החטא תחזור להם העבודה ויקריבו קרבנות ככהנים.

ומ"מ נראה דהכהנים (בני אהרן) ג"כ ימשיכו להקריב וכדמשמע ביומא (ה:): דלעת"ל בתחיית המתים ילביש משה את אהרן ובניו כשם שהלבישם במדבר, הא קמן שהכהנים ימשיכו לעבוד אף שאהרן לא היה בכור (דמרים היתה גדולה ממנו).

[אך יש לדון בראיה זו לפ"מ שנצדד (לקמן באות יד) דרק בכורות שלא נפדו יחזרו לעבודה עיי"ש, ע"כ בתחילה שעדיין לא גדלו הבכורות [שנולדו עתה שלא נפדו] ימשיכו הכהנים (אהרן ובניו שיקומו לתחיה) למלא את מקומם של הבכורות. אבל כשיגדלו ותחזור העבודה לבכורות אין לנו ראיה שהכהנים ימשיכו וצ"ע].

עבודת הלוייה

ב. אך יל"ע דבפרשת במדבר (ג"ב) מבואר דהבכורות היו כנגד הלויים, ואני הנה לקחתי את הלויים מתוך בני"י תחת כל בכור פטר רחם מבני ישראל והיו לי הלויים ².

ואשר נראה בפשיטות, דלולי חטא העגל היו הבכורות משמשים בכל עבודות המקדש הן בעבודת הקרבת הקרבנות (-ככהנים), והן בעבודת השוערים והמשוררים והמשא וכי' (-כלויים).

ולפ"ז נראה דלעת"ל ישמשו הבכורות הן ככהנים והן כלויים, ואף שבפועל לא הספיקו לשמש כלויים (ולא שייך הלשון עתידה 'לחזור'), מ"מ כיון שזה היה זכותם לולי החטא, עתה שנתקן החטא יחזרו למעלתם.

וכן מתבאר להדיא באוה"ח הקדוש (במדבר ג"מה) שכתב לפרש הפסוק 'קח את הלויים תחת כל בכור בבני"י וגו' והיו לי הלויים אני ה', דבא לומר דאע"פ

¹ כן כתב האוה"ח בראשית מ"ט כ"ח ובמדבר ג' מ"ה בשם המדרש, ובאהבת יהונתן (ר"י אייבשיץ) בהפטרות פרשת אמור. וכ"כ האריז"ל בשער הגלגולים פכ"ג ופמ"ה. [וע"ע בישמח משה על האוה"ח בבראשית שם, ועיטורי חיים על האוה"ח במדבר שם, ויפה ללב או"ח קכ"ח, מנוחת שלום ח"ג י"ב, שער ראובן סי' ל', מו"ז ח"ז קס"ט].

הגליון מוקדש

לעילוי נשמת האי גברא רבא חסידיא ופרישא הגאון הצדיק

רבי שמואל אהרן ב"ר יצחק דוד לידר זצוק"ל

נלב"ע ל' תשרי תשע"ז

***

תשוקה עזה בערה בלבו של הגה"צ רבי שמואל אהרן לביאת המשיח.

לאחר פטירת הרבנית נהוג היה שאחד הבחורים מהישיבה הסמוכה היה יושן עמו בלילה. לאחד מהם שהינו כהן, אמר רבי שמואל אהרן: **"מהרה יבוא משיח והכהנים יצטרכו לדעת את הלכות העבודה במקדש,** הבה נלמד יחד את עניני הקרבנות וכך תהיה בקי בהם כאשר יבנה בית המקדש". וממחשבה למעשה, מני אז בכל לילה כאשר הגיע הבחור לביתו, ישב ולמד עמו הגה"צ רבי שמואל אהרן את דיני בית המקדש ועבודת הקרבנות, וכך המשיך הדבר תקופה ארוכה.

שלעת"ל עתידה העבודה לחזור לבכורות, לא ירדו הלויים מהיות לה' והוא אומר 'והיו לי אני ה', כשם ששמי לעולם ועד, כמו כן יהיו לי הלויים עכ"ל, משמע דלעת"ל הבכורות ישמשו (גם) כלויים, [וקמ"ל קרא דמ"מ הלויים עצמם לא ידחו כנ"ל].

תרומות ומעשרות

ג. ומה שצידדנו דהבכורות היו אמורים לשמש גם ככהנים וגם כלויים, מפורש נמי בספורנו (דברים כו ג) שכתב לבאר את תוכן 'ודיו מעשרות', אמאי מקרי 'ודיו', וביאר: בחטאינו ובעוונות אבותינו הוסרה העבודה מהבכורות אשר להם היו ראויות תרומות ומעשרות, כאומר (יחזקאל ב כו) 'ואטמא אותם במתנותם בהעביר כל פטר רחם' [דלא כרש"י שם דקאי על העברת הבכורות למולך עיי"ש] וזהו 'ודיו' מעשר שהזכירו רבותינו ז"ל עכ"ל. מבואר דפשיטא ליה דהבכורות היו עומדים במקום הכהנים והלויים יחד. [אגב עוד חזינו דפשיטא ליה דתרו"מ מישך שייכי לעבודה, והנה במעשרות הוא מקרא ערוך (במדבר יח כא) 'חלף עבודתכם', ואף בתרומה מתבאר כן בריטב"א ובמאירי (בקדושין ו: בטעם האיסור לכהן לסייע בבית הגרנות)].

והנה מסתבר שלעת"ל שיחזרו הבכורות לעבודתם, יקבלו אף הם מהתרומות ומעשרות ולא יחשבו כזרים לגבם, [אך לגבי קדושת תרומה הנני מסתפק אם משפחת הבכור (-אשתו וב"ב) יוכלו ג"כ לאכול, דאפשר שרק כהונה מתייחסת לכל המשפחה כדחזינו שעובר לזרעו אחריו, משא"כ בכורה לא, ואולי מ"מ עבדו שהוא קנין כספו יוכל לאכול וצ"ע].

אגב, יל"ע אם גם שאר הכ"ד מתנות כהונה היו מקבלים לולי החטא, וממילא אף לעת"ל יקבלו, דבפ' קורח משמע דזהו מתנה לאהרן ובניו בלבד (עיי"ש ברש"י במדבר יח ח). מאידך בקצה"ח (רמג ד) לגבי נתינת כסף פדיון הבן לכהן קטן, מבואר דכל הכ"ד הם בגדר 'חלף עבודתכם', ולפ"ז מסתבר דכאשר הבכורות עובדים יקבלו אף הם וצ"ע.

אם בכור אחד יכול לעבוד בעבודת כהן ולוי

ד. אף שנתבאר דלכללות הבכורות יחזרו ב' העבודות הן דכהונה והן דלוייה, מ"מ נראה דבכור אחד לא יוכל לעבוד גם ככהן וגם כלוי, דהנה כידוע אסור לכהן לעבוד בעבודת לוי ולא לוי בעבודת כהן, ולא רק משום שהוא לא שייך בזה, דהא מצינו דאף הלויים בעצמם, שמוטל עליהם להיות משוררים ושוערים וכו', מ"מ אסור למשורר לסייע לשוער ולהיפך, שנא' 'איש איש על עבודתו ואל משאו' (וכמש"כ הרמב"ם בכלי המקדש פ"ג ה"י), וה"נ לאחר שיקבע [ע"י הב"ד של הכהנים וכדו'] על כל בכור מהו עבודתו, שוב אסור לו לעבוד עבודה אחרת, [אך יל"ע אם בכור שנקבע שישורר לא יקבל תרומות אלא מעשרות בלבד, וכן להיפך, או שזהו רק דין בסדר העבודה ולא בעיקר קדושתו].

ולדברינו אף מרע"ה שהיה לוי [ובהיותו תינוק שקולו כנער, הוי כמום דלא יכול לשורר כלוי (עיי"ן סוטה יב: וברש"י שם)], והיה גם כהן ושימש בכהונה גדולה מ' שנה (לרב בזבחים קא:), לא יכל גם להקריב וגם לשורר.

למה הח"ח לא זירז את הבכורות

ה. לפ"מ שהעלינו עד כה דאף הבכורות יקריבו הקרבנות לעת"ל, יפלא מאד על מרנא בעל הח"ח שהזהיר זירז בכוכ"מ מקומות על גודל הנחיצות שהכהנים ילמדו וידעו הלכות הקרבנות שיהיו מוכנים להקרבה מיד בעת ביאת משיח צדקינו, ולפלא גדול אמאי לא הזהיר אף את הבכורות [וייסד ע"ז כולל לכהנים, ואמאי לא ייסד כולל לבכורות].

ואי"ה בגליון הבא יתבאר ענין זה, וכן דעת הגר"ח קניבסקי שליט"א בענין, וכן ניזונים רבים, כגון לבישת בגדי כהונה, בכור בעל מום ושאר דיני כהונה ועוד.

זמני השיעורים בהלכות עבודת המקדש

שיעור בספר 'עבודת הקרבנות' מפי

הגאון רבי יוסף הכהן רפפורט שליט"א

מתקיים אחת לשבועיים בימי שני בשעה 10.45 בערב בבנין ישיבת "בית דוד" רח' בן זכאי 46 קומה א' ב"ב

***

שיעור בספר 'עבודת הקרבנות' מפי

הרה"ג רבי יעקב משה כהן שליט"א

מתקיים מדי שבוע בימי ראשון בשעה 10.30 בערב בכולל חזו"א הישן (עזרת נשים) רח' סמטת האר"י 3 בני ברק

***

שיעור בעניני סדר העבודה מפי

הרה"ג רבי משה הכהן טוויל שליט"א

מתקיים מדי שבוע במוצאי שבת קודש בשעה 10:15

בביהכ"ס תורה ותפילה רח' רבי יהודה הנשיא ברכפלד

***

הקו לשמיעת שיעורי 'מכון תורת הקרבנות' בעניני עבודת בית המקדש בימי המועדים ובכל השנה

בקול הלשון: 03-6171111-1265

***

לפתיחת שיעורים נוספים בהלכות הקודש והמקדש ולהכנסת שיעורים למאגר: 050-4134645

רשימת ספרים וחיבורים בהלכות הקודש והמקדש

שיצאו לאור בס"ד ע"י המכון

ספרי הלכה

אוצר דינים 'תורת הקרבנות' הלכות הבאת הקרבן / 'שער הקרבן' הלכות קרבן פסח

חיבורות 'אוצר דינים תורת הקרבנות'

סדר עבודות התמיד ושבת ור"ח / הלכות הוריות / הלכות שגגות / הלכות מעשר בהמה / הלכות ארבע עבודות הקרבן / קרבנות מועדי השנה / קרבנות חג השבועות ושתי הלחם / קרבנות חודש / הלכות פרועי ראש שתוי יין קרועי בגדים ומחוסרי בגדים / הלכות מחצית השקל תרומת הלשכה ותרומה חדשה

קבצים תורניים אליבא דהלכתא

ארבעה קבצים בעניני מסכת זבחים / בעניני מסכת בכורות / בהלכות קרבן פסח ועניני מסכת כריתות

חיבורים בעניינים שונים

משמרת הקודש עמ"ס יומא / משמרת הקודש עמ"ס מנחות / סדר עבודות הקרבן בקצרה / סדר עשיית קרבן פסח בקצרה / ההנהגה באכילת קרבן פסח / מראי מקומות 'לשכת הכהנים' / הלכות תמידין ומוספין [שתי חוברות] / קובץ דינים השייכים לקדושת המקדש

דיסקים להמחשה

קרבן פסח א - מההבאה עד הצליה (עם הוצאת אימורין בכל הקרבנות) / ב - הכנת הקרבן לאכילה ג - הדברים הנאכלים בקרבן / קרבן עולה (כולל הפשט וניתוח) / הקרבת קרבן חטאת העוף ועולת העוף.

***

מוקד מכירות ראשי: 052-7653813

בית יערי הלבנון
תגובות לגליונות קודמים

אם יש חיוב להסתפק לאחר קידוש יו"ר

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטינברג שליט"א

במל"מ בהל' עיוה"כ פ"ב ה"ב כתב דהא דאמרו דהכה"ג היה מסתפק לאחר טבילה, הוא כדי שהמים לא יחצו בינו ובין הבגדים, ובגליון מ"א הקשה הגר"א קסלו שליט"א למה לא הזכירו דצריך מה"ט להסתפק גם בקידוש ידים ורגלים.

ובגליון מ"ב תירץ ידידי הרה"ג יוסף דע יונג שליט"א ע"פ דברי המרדכי, דהא דלח אינו חוצץ היינו משום שאינו מקפיד, וברוב גופו חוצץ אפילו כשאינו מקפיד. לכן כתב המל"מ דצריך להסתפק בטובל כל גופו, אבל בקידוש ידים ורגלים אינו חוצץ דלא הוי ברוב גופו. וציון שכ"כ הקהלות יעקב טהרות סי' נ"ח.

אך יש להוסיף דכ"ז אם נימא דבכל חציצה בגופו דנין ביחס לכל גופו, כמו שכתב בשבו"י ח"א סי' ס"ט ואין הדבר תלוי בהמקום דבעינן שמירה מחציצה. אבל בשו"ע או"ח סי' קס"א ובמ"ב שם מבואר גבי נטילת ידים דהרוב ומיעוט לא ביחס לכל גופו אלא קאי על מקום הנטילה. ועי' בקה"י שם שכתב דהוא מחלוקת הפוסקים. ולפי המבואר בשו"ע עדיין יקשה על המל"מ למה לא הקפידו בקדוש ידים ורגלים להסתפק משום חציצה.

ובהיה ענינא כתב שם ידידי הרה"ג אברהם כהן שליט"א, דבס' טל תורה כתב דהא דהכה"ג מסתפק בטבילה דיוה"כ, הוא משום איסור רחיצה ביוה"כ דלא ינהה מן המים שעל גופו, ורק בטבילת כל גופו דיש הנאת רחיצה הצריכו להסתפק, ולא בקידוש ידים ורגלים דאין כ"כ הנאה מהמים. וצ"ב מה שנא דהא איסור רחיצה ביוה"כ הוא אפילו להושיט אצבעו במים.

והוסיף להוכיח כדברי הטל תורה מריש תמיד, דאיתא שם כהן שראה קרי כו' טבל ועלה ונסתפק. והרמב"ם בהל' בית הבחירה פ"ח ה"ז לא כתב דמסתפק, ומשום דרק ביוה"כ צריך להסתפק, וכאן לא מיירי ביוה"כ. ולא מובן דא"כ למה אמרו במשנה שם דמסתפק.

***

לחם הפנים כשחל ר"ח ניסן בשבת

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטינברג שליט"א

בנין כשחל ר"ח ניסן בשבת מאיזה כסף יקחו את הלחם פ"פ מתרומה חדשה או ישנה, כתבתי בגליון מ' שיקנו הלחם בהקפה ואם יקדשו את החדש בשבת ישלמו מהתרומה החדשה, והדברים הם ע"פ התוס' הרא"ש והריטב"א שבועות י' ב'. וידידי הגאון רבי אליעזר פישוהוף שליט"א כתב דהראשונים הנז' מיירי בתמידין שביקרום ממום לפני ר"ח ניסן, ויקנו אותם בהקפה, וכאשר תגיע התרומה החדשה ישלמו מתרומה חדשה – לפני הקרבנות, והקדש קנאם באותם המעות לפני הקרבנות. אבל גבי לחה"פ שכבר זכה בהם ההקדש ע"י קדושת פה לקרבן ציבור וכבר חלה עליהם קדושת הגוף, ונשאר עתה רק חוב ממון ולא דבזה נעשה הקניה, מנ"ל דבכך נחשב מתרומה חדשה. וכ"ש לפרוע אחר ההקרבה.

ויש להעיר מהקהלות יעקב חגיגה סי' ג' סוף ענף א' שכתב בתוך דבריו, דכשקונים קרבן צבור מתרומת הלשכה, ע"י הקניה נעשה על הבהמה דין עולה או חטאת, אע"פ שלא שייך לומר

שנתחלל מקדושת המעות, דהא המעות אינם אלא קדושת דמים למזבח, ולומר שהגזבר הקדיש אינו במשמע לפום ריהטא, עי"ש.

ולפ"ז לא תחול הקדושה על לחה"פ בקדושת פה אלא במעות. ועוד הא גבי לחם הפנים לא מהני קדושת פה להקדישו בקדושת הגוף, כמו שאמרו במשנה במעילה ט' א'. ואם נימא דלא מהני קניה בהקפה שישלמו עבור הקרבן מתרומה חדשה, הא כתב בפנ"י בר"ה ז' ב' דאף העצים שהיו צריכין לליל ר"ח ניסן היו מתרומה חדשה, והובא במנ"ח מצוה ק"ה אות י'. והרי עוד לא קידשו את החדש ועוד לא היה תרומה חדשה, ואין יתקיים האי דינא אם לא מהני בהקפה. וכן קשה על תמיד של שחר דר"ח ניסן, דלא היו מקדשים את החדש לפני תמיד של שחר, כמו שאמרו בר"ה ל' ב'.

ובעיקר ההשאלה כתב דיאפו בע"ש פעמיים לחם הפנים א' מתרומה ישנה וא' מתרומה חדשה, ולב בי"ד מתנה דמה שלא הוצרכו יצא לחולין, והוסיף דאע"פ שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח, כתבו התוס' במנחות ק' ב' ד"ה שני, דמשום לחם חום כיום הלקחו מוציאין, כ"ש משום מצות תרומה חדשה.

ויש להעיר דאם יקדשו את החדש ויביאו את הלחם שנקנה מתרומה חדשה, הרי הא דהלחם השני יוצא לחולין אינו משום דינא דתרומה חדשה שהרי הוא מהתרומה הישנה, והדרא הקו' דהא אין מוציאין לחולין דבר הראוי למזבח שהתקדש.

ובעיקר מש"כ דיאפו פעמים לחם הפנים א' מהחדשה והב' מהישנה, צ"ב מהיכן יהי' להם מעות מתרומה חדשה לקנות את הלחם דהא הלחם נאפה בע"ש, והתרומה החדשה באה רק לאחר שקידשו את החדש, וע"כ יקנו בהקפה.

עוד כתב דיכול יחיד להתנדב לחם הפנים ולמסור לצבור, ובזה א"צ מתרומה חדשה. ולכאורה מוזר הוא דהתורה נתנה מצוה לצבור להביא לחם הפנים, וקיומה תלוי אם מאן דהוא יתנדב לחם הפנים. מיהו י"ל דיעשו מגבית מכלל ישראל לצורך לחם הפנים, כמו שכתבו התוס' בשבועות י"ד א' ד"ה דלא, וגם בזה מסתבר דא"צ מתרומה חדשה.

ובזרע אברהם סי' ד' אות כ"ג כ' בד' הראב"ד בתו"כ דקרבן העומר מביאין דוקא מתרומת הלשכה, ולא מהני לגבות לשם כך, ובס' משנת חיים מנחות סו"ס ס"ג כ' להוכיח דה"ה שאר מנחות הצבור דהיינו שתי הלחם ולחם הפנים, בעינן להביאם דוקא מתרומת הלשכה, עי"ש וצ"ע.

***

בענין הקדש במחשבה

הרה"ג רבי ג'מפל ליפשיץ שליט"א – אנטווערפן

בלתי את גליונכם החשוב, וראיתי שהגאון ר' יעקב דוד אילן שליט"א העיר, עמש"כ רש"י בפרשת אמור ובחוקותי שצריך לפלא הנדר של הקדש וערכין בדיבור, והרי הקדש מועיל במחשבה.

ויש לבאר דהנה רש"י במעילה ריש פרק חטאת העוף כתב, מועלין בה משהוקדשה בפה, וכ"כ בדף ט' ע"א בד"ה שתי הלחם וכו', משהוקדשו בפה, ובד"ה לחם הפנים וכו'. וצ"ע דמ"ט דייק רש"י לכתוב דהקדיש בפה הא הקדש חל במחשבה.

והנראה דאיתא בב"ב דף ע"ט, דהקדיש בור ואח"כ נתמלא

של הכהן הגדול בעל ח"ח צ"ל שהיום יום פטירתו.

בעיקר מה שהקשו מדוע צריך ללמוד ההלכות והלא יהיו כהנים שיקומו לתחיה, וזה קשה אף על דברי הגמ' מדוע אסורים ביין והלא יוכלו לעבוד הכהנים שיחיו בתחיית המתים, לכאורה הא גופא מוכח מהגמ' שם שיש איסור להפקיע עצמו מהעבודה עד כמה שהחיוב מוטל עליו (והיינו שהיום משמרתו שחייב לעבוד היום דכיון שזו משמרתו מוטל עליו חיוב העבודה), וזו גופא מחלוקת ת"ק ורבי שם לדעת הרמב"ם, דלדעת ת"ק כיון שבכל יום יכול להיבנות חיוב לעבוד כיון שאפשר שזו משמרתו, ולדעת רבי כיון שאף כשייבנה לא יוכל לעבוד שהרי אינו יודע משמרתו אינו חייב להישמר.

וכן מוכח מדברי התוס' ערובין מג: (ד"ה ואסור) שהקשו למה לדעת רבי לא אסרו לכהן לשתות יין לעולם ואילו לגבי המקבל נזירות ביום שכן דוד בא הרי הוא אסור לעולם ביין, ותירצו דבכהן אפשר באחר שיעבוד עבודה או שיישן מעט. והיינו שאף שאפשר באחרים ולא תתבטל העבודה בביהמ"ק וכן לא מפקיע עצמו מהעבודה אלא לפי שעה, מ"מ אסור לשתות יין ולא התירו אלא מחמת שאינו יודע משמרתו. ומוכח שהוא איסור להפקיע עצמו מהעבודה. ואף דלכא' לא סברו בבאור הסוגיא כדברי הרמב"ם אלא כפירוש רש"י שם דלרבי לא חיישין למהרה יבנה, מ"מ אף להרמב"ם אפשר לפרש דהאיסור הוא הפקעת הגברא אלא דאין בזה איסור אלא כשהוא ראוי לעבודה. ולפ"ז מתורצות הקושיות על דברי הח"ח ומהגמ', אמנם מש"כ הח"ח שתתבטל העבודה אם לא ילמדו ההלכות, עדיין אינו מיושב לפ"ז.

בתי' א' שכתבו דהמתים אולי יצטרכו הזאה ע"פ ספק הגמ' בנדה ע:; וכיום יש כהנים שלא נטמאו במת, יש להעיר: א' דלפי' המהרש"א בח"א בנדה שם אין מקום לתי' זה מב' טעמים, טעם אחד, דהרי רבים מהמתים מתו כשהם טהורים ועליהם לא הסתפקו כלל, וטעם שני, דהרי פשיטא לר"י שהם בריה חדשה ואינם טעונים הזאה וכמש"כ שם.

ב' דאף שכיום לא נטמאו במת ממש מ"מ קשה לומר שנזהרו מנגיעה ומלהיות באהל של כלי מתכות וחורב כחלל (לדעת הראשונים באהל ולרמב"ם עכ"פ בנגיעה) והרי זה כנגעו במת ממש וטעונים הזאה שלישי ושביעי, וקשה לומר שניצלו מזה (ובהרחבה עי' במנ"ח מצוה רס"ג אות י"ח מהדורת מ"י). ואף שאין הכהן מוזהר ע"ז (לבד מדעת ר"ת בנזיר נ"ד), מ"מ הרי הם טמאים ולכן מסתמא רוב רובם (אם לא כולם) טמאי מתים גמורים.

בתי' ב' שכתבו שתחיית המתים תהיה אחר בנין ביהמ"ק, כן יישב במנ"ח (מצוה קנ"ב אות ט' במהדורת מ"י) את הסתירה מהגמ' הנ"ל בתענית לדברי הגמ' בערובין מג:; דשם איתא שהמקבל נזירות ביום שכן דוד בא אסור בחול ומותר לשתות בשבת, מפני שכן דוד לא בא בשבת, וא"כ למה אין לכהנים היתר לשתות יין בשבת, ותירץ דמשיח לא בא בשבת אמנם ביהמ"ק יבנה קודם ביאת המשיח, והביא כן מדברי הירושלמי במעשר שני פ"ה ה"ב, ובפשטות תחיית המתים ע"י אליהו ומשיח וא"כ תהיה אחר בנין ביהמ"ק. ובמה שבאר כן בדברי הרמב"ם, יש לדון מהרמב"ם הל' מלכים פ"א ה"א דא' מסימני משיח הוא שבנה ביהמ"ק, א"כ משמע שאחר שיבוא המשיח יבנה המקדש, ויש ליישב. ועי' בגליוני הש"ס על הירושלמי שם שהביא מ"מ רבים מבבלי וירושלמי שחולקים בעניין זה אי ביהמ"ק יבנה לפני משיח או לא.

מים וכו', מועלים בו ואין מועלים במה שבתוכן. והקשו הרשב"ם והתוס' דמ"ט לא קונה הקדש את המים בקנין חצר. והרמב"ן תי' קני לה ואין מעילה בזכייתה. וביאר הקצוה"ח בס' ר' דטעמו של הרמב"ן הוא דאין מעילה אלא בהקדש שהוקדש ע"י אדם, אבל זה שאינו קדוש ע"י אדם אלא ממילא זכי הקדש בתורת חצר אין מועלין בו, וכן מבואר בזבחים דף מ"ה דאין מעילה בקדשי נכרים דבעינן מקדשי בני ישראל, ומה"ט גם בהוקדש מאליו ליכא מעילה דלאו מקדשי בני ישראל הוא.

והנה הרמב"ן לא ביאר דהא דדבר שזכה בו הקדש על ידי חצר אין בו מעילה הוא משום דבעינן קדושת פה, אלא דכשהוא על ידי זכיה אין בו מעילה, אולם הריטב"א בב"ב כתב בשם ר"י שאין מעילה אלא בקדושת פה ולא בדבר הקדוש מאליו, דמעילה גבי קדושת פה כתיבא וכו', וכן מבאר השיטה מקובצת בד"ה הגאונים דהמ"ד שסובר שאין מעילה בגידולין הוא דלחיוב מעילה בעינן קדושת פה. ובספרי פלגי מים עמ"ס כריתות ומעילה שיצא אי"ה הארכתני שזה ג"כ דעת הקצוה"ח בדעת הרמב"ן.

מבואר בדבריהם שקדושת פה זה סוג קדושה אחרת מקדושה שחל במחשבה, וצ"ב מ"ט צריכין להחיוב מעילה קדושת פה הא חל קדוה"ג גם במחשבה. ונראה דהגמ' במעילה דף י"ב הקשו, מי איכא מידי דמעיקרא לא אית ביה מעילה ולבסוף אית ביה מעילה, ופירשו התוס' דהיא קושיא על מתני' דתורין שלא הגיע זמנן קדושים ואין בהם מעילה וכשהגיע זמנן יש בהם מעילה. וצ"ב קושית הגמ' דהרי מה שאין מעילה בתורים שלא הגיע זמנן אין זה משום שחסר בקדושת הגוף, דהא הקדושה חלה ולא צריך להקדיש עוד פעם, אלא דדין מעילה לא שייך אלא כשיגיע הזמן שיהא קדשי ה', וא"כ אמאי לא יתכן דמעיקרא לית ביה מעילה ולבסוף אית ביה מעילה הא בקדוה"ג לא חסר כלום, ומוכח מקושית הגמ' דשאני קדוה"ג שיש בה מעילה מקדוה"ג שאין בה מעילה, והוי תרי קדוה"ג, קדוה"ג שיש בה מעילה הוי קדושה אלימתא שמועלים בה, וקדוה"ג שלא מועלים בה הוי קדושה אחרת, ולפי"ז א"ש קושית הגמ' דלא מצינו מילתא שמעיקרא לית בה מעילה ולבסוף אית בה מעילה, דאפילו שיש קדוה"ג בהתורין שלא הגיע זמנן, אבל זו קדוה"ג אחרת שלא מועלין בה, ולבסוף יש קדוה"ג שמועלין, וזה ב' סוגי קדושות.

ולפי"ז א"ש הא דס"ל להריטב"א דלענין חיוב מעילה בעינן לקדושת פה, ולדעת הרמב"ן בעינן שיוקדש מכח מעשה האדם ולא על ידי זכיה בחצר, דלענין מעילה בעינן לקדושה אלימתא ועל ידי פה או מעשה אדם אלימתא הקדושה טפי.

ולפי"ז א"ש הא דרש"י כתב בג' מקומות שהוקדש בפה דבג' מקומות מידי לענין מעילה לכן בעינן קדושת פה.

ולפי המבואר שיש ב' סוגי הקדש ורק הקדש בפיו הוי הקדש אלימתא, א"ש דרש"י נקיט שיפריש בדיבורו דזה הקדש אלימתא וכוונתו שבזה יהא חיוב גם במעילה.

***

עבודת ביהמ"ק בכהנים שיקומו בתחיית המתים

הרה"ג רבי אברהם הכהן טונבוים שליט"א

איתי את גליון חודש אלול ע"ו (גליון מ"ב), ולחיבת הקודש אכתוב כמה מילים במה שכתבו לעיוני בתורתו

ברכו שוב על הקריאה של כת שניה.

ויש לפשוט הספק עכ"פ לדעת הרמב"ם, דהרי דעת הר"מ בפ"ג מהל' חנוכה ה"י שכל יום שגומרין בו את ההלל מברך לפניו, ובהלכה ה' כתב דנוסח הברכה הוא "לגמור את ההלל", ולפי זה כתב המשנת יעב"ץ או"ח סימן כא, שא"א לומר שברכו על קריאת ההלל בשחיתת הפסח, דהרי מבואר במשנה דכת שלישית לא הספיקו אפי' לגמור את ההלל, וע"כ דליכא 'חיוב' לגמור את ההלל, וא"כ ה"ה בכת ראשונה ושניה מסתבר שלא ברכו עליו דהרי ליכא בזה חיוב כלל. וכתב דלפי"ז מיושב קושיית התוס' בערכין י. עיי"ש.

ואמנם לדעת התוס' בברכות דף יד. דיכול לברך לגמור את ההלל אפי' כשמדלג, אפשר שגם בהלל דשחיתת הפסח ברכו על ההלל ולשיתתם אפשר להסתפק אם בירכו שוב בכת שניה.

***

עוד בענין זה יש להעיר דביומא ה: איתא לגבי ספק הגמ' בצורת הלבשה, 'אלא כיצד מלבישן לעתיד לבוא לעתיד לבוא נמי לכשיבואו אהרן ובניו ומשה עמהם', ומשמע שלא תהא עבודה בלא תחיית המתים דאל"כ לימא נפק"מ זו ומדוע מתמה הגמ' מאי נפק"מ. אמנם בדברי הגמ' שם יש להעיר דבמקומות רבים איתא אף בדיני קדשים פסק הלכה בש"ס וכבר הקשו בתו"י (יומא יג'. ד"ה הלכה) מסוגיא זו ונשאר בתימה.

ואחתום בברכת יש"כ על זיכוי הרבים להתעוררות לימוד ההלכות והיוצא מזה, ויה"ר שנזכה לראות בבניין מקדשנו בב"א.

***

ברכה על ההלל בשחיתת הפסחים

הרה"ג רבי שמעון ליפשיץ שליט"א

איתי בגליון מב שדן ר' ברוך ברשנקו שליט"א לדעת התוס' והרמב"ם שהלויים אמרו את ההלל בשחיתת הפסח, האם

לויים בדוכנם בהלכות עבודת הלויים במקדש

עמוד והצטנן מעט על הרצפה כדי שלא תישן ומתעסקין עמו עד שמגיע זמן שחיטה", וקשה דבמתני' יומא יט: תנן בקש להתנמנם פרחי כהונה מכין לפניו וכו', ותי' במעשה רוקח דהרמב"ם גרס בגמ' פרחי לוי, והקשה הר"ח פלאגי' בס' כפר לחיים (עמ' ד) דהלא הכה"ג יושב בלשכת בית אבטינס, והלויים אסורים ליכנס שם, ולפ"ד המקד"ד הנ"ל אתי שפיר, די"ל דהטעם דהלויים היו עושים כן לפי שהוא בכלל עבודת שירות דביהמ"ק המוטל על הלויים, וחשיב עבודה המוטלת על הלויים שא"א לעשותה ע"י כהנים, ומש"ה הותרו הלויים ליכנס שם].

ויל"ע כשהיו צריכים לתקן או להוציא טומאה מבית קדשי הקדשים, מי היה נכנס שם, שהרי אף הכהנים אסורים ליכנס שם, וא"כ יתכן ועדיף שיכנס הלוי שזו עבודתו, משיכנס כהן שאף הוא אסור ליכנס שם, וכן יל"ע במש"כ התוס' בב"ב יד א (ד"ה שלא) שהיו נכנסין לקה"ק להוציא את הספר תורה שבארון שלא יתעפש ויתקלקל, ויל"ד מי היה נכנס להוציאו.

וכע"ז מצינו דבטומאת מת שאסור לכהנים ליטמא, היו הלויים מוציאים הטומאה מקודש הקדשים, וכדאיתא בתורת כהנים פרשת שמיני "ויקרא משה אל מישאל ואל אלצפן בני עזיאל דוד אהרן ויאמר אלהם קרבו שאו את אחיכם, מיכן אמרו אין מטמאין למתים שהרי אלעזר ואיתמר כהנים היו ולא נטמאו להם, מי נטמאו להם הלויים".

והנה בחינוך מצוה שעט כתב "זה שנאמר בספר מלכים ויביאו הכהנים את ארון ברית ה' אל מקומו אל דביר הבית אל קודש הקדשים, גם זה אל יקשה בעיניך, כי מפני שהלויים אינם נכנסים לבית קדש הקדשים הכניסוהו הכהנים לבדם", וכ"כ הרמב"ן בסה"מ שורש ג "אבל בספר מלכים כשהכניס שלמה הארון לבית קה"ק שם נאמר ויביאו הכהנים את ארון

מי נכנס לתקן ולהוציא טומאה בקודש הקדשים

הרה"ג רבי ע. ש. שליט"א

שינו בעירובין קה א, "הכל נכנסין בהיכל לבנות לתקן ולהוציא את הטומאה ומצוה בכהנים, אם אין שם כהנים נכנסין לויים, אין שם לויים נכנסין ישראלים", והקשה במקדש דוד (קדשים סי' י סק"ה) דבשלמא הכהנים קודמים משום דאסור לזרים ליכנס להיכל, אלא לויים למה קודמים לישראלים, הרי לא מצינו חילוק בין לויים לישראלים ואיסור שניהם שווה, וייסד המקד"ד יסוד גדול, דמלבד העבודות הקבועות שהיו ללויים לשורר ולשוער ולשמור, היו להם עוד עבודות של שירות, וכדכתיב (במדבר א) ואתה הפקד את הלויים על משכן העדת וגו' והם ישרתו וגו', וכן (שם ג) הקרב את מטה לוי והעמדת אתו לפני אהרן הכהן ושרתו אתו, וכן (שם יח) וגם את אחיך מטה לוי שבט אבין הקרב אתך וילוו עליך וישרתוך ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות, ומכלל עבודת שירות היה כיבוד העזרה, וכמש"כ רש"י בערכין יג ב, וכן לבנות ולתקן בדקי הבית, וכתב המקד"ד, דמשום כך לוי קודם לישראל, משום דזו היא עבודתו, ויש לזה גדר עבודה גמורה, וע"כ אין כשרים לכך אלא לויים גדולים, וכדמשמע ברש"י בערכין שם [ועיי"ש לא נתחלקה עבודה זו בין המשוררים או השוערים, אלא כל בן לוי רשאי לעשותה], וע"כ במקום שיש לוי אסור לזר לעשותו, ובהיכל עצמו, במקום שיש כהנים, הואיל ואסור ללויים ליכנס להיכל, היו הכהנים עושים עבודה זו.

[ועיי' ברמב"ם סוף"א מעבודת יוה"כ"פ שכתב "כל לילי יום הכפורים כהן גדול יושב ודורש וכו' בקש להתנמנם פרחי לוי"ה מכין לפניו באצבע צרדה ואומרים לו אישי כהן גדול

שנכנסין הבנאים לבנות ולתקן **בהיכל** או להוציא משם את הטומאה מצוה שיהיו הנכנסין כהנים תמימים וכו' ואם אין שם כהנים יכנסו לויים וכו', ומשמע דדווקא בהיכל הכהנים קודמים ללויים, אבל בעזרת ישראל וכן בקה"ק הלויים קודמים לכהנים. שוב מצאתי במנ"ח מ' קפד סוס"ק ב שכתב בתו"ד שאף בקה"ק מצוה בכהנים יותר מאחרים, וכן מבואר בשלטי הגבורים (פרק יד סוד"ה דעו איפה).

***

ברית ה' אל מקומו אל דביר הבית אל קדש הקדשים, והיה זה מפני שהלויים אינם נכנסים לעולם לבית קדשי הקדשים, ויש לדחות, דהכנסת הארון לבית קה"ק אינו מעבודת הלויים, וע"כ היו הכהנים מכניסים אותו למקומו בקה"ק, ונמצינו למדים מדבריהם, שה"ה שהכהנים היו נכנסים להוציא הס"ת כדי שלא יתעפש.

ולשון הגמ' והרמב"ם הל' בית הבחירה סופ"ז "בשעה

תגובות לגליונות קודמים

ניתן לשלוח מאמרים ותגובות למדור זה גם בפקס 0722-722-306 [המספר הקודם הוחלף]

שבשעת שחיטת הפסח] מידי דהוה אשאר שירי קרבנות עכ"ל.

***

האם פסול שנתוי יין בנוהג לויים

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטינברג שליט"א

בגליון מ"ב כתב הרה"ג י. י. ב. שליט"א להקשות לצד דשתויי יין פסול בלויים, מהא דדנו בתענית י"ז ב' וסנהדרין כ"ב ב' לאסור לכהנים שתיית יין בזמן הזה, ולמה לא דנו כמו כן על הלויים.

והנה בגמ' שם הקשו דנימא דבזה"ז לא יהיו הכהנים פרועי ראש כיון דאסורים לעבוד כן, ותי' רב אשי דדנו רק על שתויי יין הואיל והם מחללים העבודה, משא"כ פרועי ראש דלא מחללים עבודה.

לפ"ז י"ל דלכן לא דנו על לויים שלא ישתו יין בזה"ז אף דמוזהרים בזה, ואף אם נימא דכשהן שתויי יין עבודתם מחוללת, מ"מ אין בכך לפסול את הקרבן, והקרבן כשר בלי עבודת הלויים, ואף השיר בפשוטו אינו מעכב את הקרבן, משא"כ כהנים שתויי יין אם יעבדו יפסלו את הקרבן.

***

הרה"ג רבי שמעון ליפשיץ שליט"א

יבלתי הגליון הנפלא תורת הקרבנות ומאוד נהניתי מכל הנושאים הנפלאים

בגליון מ' האריך ר' אליעזר הלוי גרינספלד שליט"א האם יש איסור שתויי יין בלויים, ורציתי להוסיף מראה מקום לזה, דיעויין בעמק הנצי"ב על הספרי במדבר פרשת בהעלותך פייסקא ד' שהביא שם להוכיח דדעת רש"י הוא דפסול שתויי יין הוא מדין פסול זרות הוא עיי"ש הוכחתו בזה, ועיי"ש בהגהה שהביא שכן הוא גם דעת התוס', ולפי"ז כתב בפשיטות דיש פסול שתויי יין גם בלויים דהרי כזו יחשב עיי"ש, אלא שתמה על רש"י דסובר כן עיי"ש, והביא עוד מתורת כהנים שמיני פרשה א' הלכה ג' דליכא פסול שתויי יין בלויים עיי"ש.

***

אם השיר מעכב את הקרבן

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטינברג שליט"א

בגליון מ"ב כתב ידידי הרה"ג ר' שמואל הלוי לאבנשטיין שליט"א להקשות להשיטות דהשיר מעכב את הקרבן עצמו ולא רק את הנסכים, דהא אמרינן בזבחים כ"ט א' דלאחר שהוכשר אינו חוזר ונפסל, ואין יתכן דמשום חסרון השיר יפסל הקרבן לאחר שהוכשר.

וי"ל דסברא זו דאחר שהוכשר אינו חוזר ונפסל הוא דעת ת"ק שם, אבל ר' עקיבא פליג וסבר דאף אחר שהוכשר חוזר ונפסל, וי"ל דהסוברים דהשיר מעכב את הקרבן עצמו, הוא כשי' ר"ע דאף אחר שהוכשר הקרבן נפסל, ולכן אם לא קיימו את השיר על הקרבן – נפסל הקרבן למפרע אף אחר שהוכשר.

***

ברכת המצוות על עבודת הלויים

הרה"ג רבי שמואל הלוי לאבנשטיין שליט"א

ראיתי בגליון מב שכתב הרב עיי"מ הלוי לויין שליט"א שלא מצא מקור לכך שאין מברכין על עבודת הלויים - יעויין בשו"ת יהודה יעלה יו"ד סו"ס שנו שכתב בפשיטות שהלויים מברכים על עבודת השיר, והובא בדרך חכמה הל' כהמ"ק פ"ג סק"ט, וכעיי"ז ראיתי בכתבי האדר"ת בפירושו למס' תמיד פ"א (כת"י, ארכיון אהבת שלום), וז"ל נ"ל פשוט שצריכים הכהנים ולויים לברך על מצות שמירה כשיכנסו לעמוד על המשמר.

אמנם בפירוש רבינו אליהו מלונדריש (מבעלי התוס', בפירושו לסדר ליל פסח עמ' קנ"ה) כתב להדיא דאין מברכים על עבודת השיר וז"ל ודבר ידוע הוא שלא היו מברכין אז בקריאתו [כוונתו לקריאת הלל

בקרוב !

בשורה טובה לגבאי אוצה"ס, לבתי כנסת ולכלל הציבור

בעז"ה עומד להופיע **קובץ גליונות "תורת הקרבנות" א' - מ"ג**

המכיל 420 עמודים מלאים מזן אל זן בדברי תורה ערבים ומשובחים בעיני קדשים אליבא דהלכתא מאת לומדי התורה"ק בכל אתר ואתר.

ניתן יהיה לרכוש את הקובץ במחיר סמלי.

על מנת להעריך את כמות העותקים הדרושה, נבקש מהמעוניינים להשאיר הודעה בטל': 050-4134645
ההרשמה אינה מחייבת!

ימי החנוכה
נידונים בענינא דיומא

כל העשרה מנורות לקיים מצות הדלקת המנורה במקדש בהידור, ובזה מבואר הנא' בחצרות קדשין לשון רבים, היינו הדליקו את כל המנורות **בחצרות** לפרסם הנס, וכיון דעדיון לא היה להם שולחנות שפיר הדליקו בחצרות.

ולפ"ז נ"ל תירוץ מחדש על קושיית הבית יוסף הידועה דמה היה נס חנוכה ביום הראשון הא היה להם שמן ליום אחד, דאכן י"ל דהיה להם שמן למנורה אחת, אך כיון שרצו להדר ולהדליק את כל העשרה מנורות, נעשה להם נס כבר ביום הראשון שהספיק השמן לכל המנורות. וזהו סוד הענין מה שבנר חנוכה יש דין הידור מיוחד יותר מכל המצות, כי בבית שני רצו להדר בהדלקת כל העשרה מנורות כנגד גזירת היוונים להשכיחם תורתך, ורצו לבטא את נצחונם בהדלקת המנורה כי נר מצוה תורה אור, ולכן הדליקו בהידור ובטהרה, ונעשה להם הנס כבר ביום הראשון שהיה בשמן בכדי להדליק לכל העשרה מנורות.

ויש להוסיף דאף דקי"ל דמקריבין באין בית, כדאיתא בזבחים ס"ב, היינו דוקא לענין קרבנות, אבל מצות הדלקה במנורה מסתבר דשייכא רק באיכא בית, דתכלית מצות הדלקה במנורה שייכא רק באיכא בית כדמשמע במדרשי חז"ל בפרשת תצווה, ולהכי בימי חשמונאים קתני **דטהרו את מקדשך**, היינו דהיו צריכים קודם לטהר את המקדש בכדי שיחשב דאיכא בית, ואף דעדיין לא טיהרו את הכלים, סגי בכך לקיום מצוות ההדלקה וכנ"ל, ולאחר שטיהרו את המקדש שפיר הדליקו נרות בחצרות קדשין, ונתקיימה מצות ההדלקה וכמש"נ.

ובתוס' הרא"ש שבת כ"א כתב וז"ל בהא דלחשמונאים נעשה נס בחנוכה והדליקו שמונה ימים, וא"ת ולמה קבעו שמונה ימים והלא הנס לא היה כי אם שבעה ימים כי בו היה שיעור ללילה אחד, וי"ל שחילקו את הפך לשמונה והדליקו בכל לילה עד השמינית, [ונתכוין לזה הב"י שם], ואע"ג דאמרי' התם תן לה מדתה כדי שתהא דולקת מערב עד בקר היינו **היכא דאפשר** עכ"ל, וכ"נ בסמ"ג בהל' חנוכה. ויתכן בדעת הרא"ש דס"ל דלקיום מצות ההדלקה סגי גם בלא דלק כל הלילה, ורק ממצות בית הבחירה נאמר שיהא מודלק ועומד כל הלילה נוכח השלחן, ושפיר דבלא אפשר סגי גם בהדליקו בפחות מחצי לוג, ובפרט גבי חשמונאים דהדליקו בחצרות קדשין ולא היו קיום גמור של מצות הדלקה בתבנית המנורה נוכח השלחן וכמש"נ לעיל.

***

במצוות הדלקת המנורה
וישוב חדש לקושיית הבית יוסף בנס חנוכה

הגאון רבי יעקב דוד אילן שליט"א

ר"מ בשיבת כנסת יצחק מח"ס משא יד ד"ח

"והדליקו נרות בחצרות קדשך" [מתוך תפילת על הניסים].

ידועה קושיית העולם דהרי המנורה מקומה בהיכל נוכח השלחן ומהו שנאמר **בחצרות** קדשך. עוד צ"ב הנאמר בחצרות לשון רבים דמשמע שהיו כמה מנורות בחצרות.

ונראה דאכן הדליקו מנורת המקדש בחצרות, ואף דדין המנורה הוא להיות דלוקה בהיכל כנגד השלחן עם לחם הפנים כלשון הרמב"ם בהל' ביה"ב פ"א ה"ז, אך כיון דבאותו זמן עדיין לא חינכו את המזבח ולא טיהרו את השלחן ולא היה לחם הפנים, שהרי באו פריצים וחללוהו והיו צריכים לחנך את בית המקדש וכליו מחדש, לכך לא היה שייך לקיים מצות מנורה נוכח השלחן, ואשר ע"כ הדליקו בחצרות, ואף דדין מנורה הוא שיהא נוכח השלחן, דין זה אינו שייך לעיקר קיום מצות ההדלקה, אלא הוי מהלכות בית הבחירה ותבנית הבית הוא שתהא מנורה דלוקה נוכח השלחן בהיכל, אבל בזמן בית שני בנצחון החשמונאים שלא היה עדיין שלחן, שפיר נתקיימה מצות הדלקה בחצרות, ומצוות ההדלקה היא דין נפרד זולת קיום דין תבנית המקדש וכליו, ונתבאר בארוכה בספרי כנסת הראשונים במנחות כח ובמילואים שם.

ונראה עוד בזה דלפי מה דאיתא במנחות צט. דשלמה המלך הוסיף עשרה מנורות ועשרה שלחנות וכו', וברבנו בחיי פרשת תרומה כתב דהיה עפ"י נבואה, ונחלקו בגמ' שם ובראשונים אם היו מדליקים רק במנורה של משה או דהיו מדליקים את כל המנורות עי"ש ברש"י ורגמ"ה, וגם בבית שני היו עשרה מנורות כמבואר ביומא נא: וכמש"כ בתוס' רי"ד שם וכמש"נ בכנסת הראשונים מנחות שם. ולפ"ז יש לדון דגם בימי החשמונאים הדליקו את כל העשר מנורות לקיים המצוה בהידור, ואף דאינו מעכב אלא הדלקת מנורה אחת כדמשמע במנחות שם, מ"מ רצו לקיים כל המצוה של הדלקת המנורה בהידור, **ויתכן דהיה להם שמן לכל הימים למנורה אחת, אך רצו להדליק**

[מפתח מפורט לכל נושאי גליונות כה - מג יופיע אי"ה בגליון הבא]

עניני חנוכה והדלקת המנורה שהובאו בגליונות "תורת הקרבנות"

גליון ז הלכות חנוכה במקדש - הרב שמשון דינר שליט"א	גליון בא עשיית שמן לצורך המנורה בטומאה או בטהרה	גליון ז הלכות חנוכה במקדש - הרב שמשון דינר שליט"א
גליון ט בענין לינה בשמן שבמנורה שמן כשר למנורה שנתערב בשמן פסול	גליון בב בענין עשיית שמן למנורה	גליון יא בענין לינה בשמן שבמנורה
גליון יב בענין לינה בשמן שבמנורה בענין לינה בשמן שבמנורה ופרטים בדין לינה	גליון בג ספיקות וביאורים בעניני הדלקת המנורה במקדש [סדר אמירת נבואת חגי ביום כ"ד כסלו]	גליון יג בענין לינה בשמן שבמנורה
גליון יד מערכה לקטורת ומנורה במזבח שנקר	גליון בד האם קטנים כשרים להדלקת המנורה נר שכבה במנורה אם מדליקו בשבת	גליון יו בענין כשרות הפתילות למנורת ביהמ"ק עשיית שמן בזה"ז לצורך המנורה - מכתב נטילת אש וסידור גזירין במזבח שנפגם
גליון טו בענין כשרות הפתילות למנורת ביהמ"ק עשיית שמן בזה"ז לצורך המנורה - מכתב נטילת אש וסידור גזירין במזבח שנפגם	גליון בע הדלקת המנורה בחשמל בבית המקדש תגובות בעניני הדלקת המנורה במקדש עיכוב בלקיחת אש ממזבח החיצון למנורה הדלקה בשמן זית שלא הביא שליט בדין פסול לינה בשמן בעודו על המנורה	גליון יז הקדמת נר חנוכה להקטרת איברים

מנין תשעים ושלושה כלי שרת
מכתב הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל

המכתב נדפס בספר זכרון זרע ברך, מגנזי הרב נתן שמואל כהנא שליט"א ארה"ב
הובא כאן בתוספת מקורות וביאורים מאת הרה"ג רבי אליהו חיים הלוי לרנו שליט"א

לתמיד השחר (ו כוס של זהב^ז ז) מזרק^ח (ח מגס לחלבים^י ט) בזך לקרבים^{יב} י-יא) שני צנורות (או מזלגות) להיפוך האיברים^{יג}
למנחת התמיד (יב) מדת עשור^{יד} (יג) ביסא^{טו} (יד) מדת רביעית ההין שמן^{טז} (טז) כלי לקידוש קומץ^{טז} (טז) [מדת] רביעית ההין יין לניסוך^{יח} שכיון שכל המדות נמדדות עם הגודש וגודש של יין אינו דומה לשמן וכמבואר א"כ צריך רביעית ההין אחר ליין^{יט},
ז-י (יח) שני חצוצרות^כ שאר כלי שיר אי אפשר לחשוב כיון שלא היו של כסף וזהב, ואפילו אלו שהיו הרי היה לזה לשכה מיוחדת לכלי הלויים בלשכה שתחת עזרת נשים וכמבואר במשנה דמדות^{כא}

לחביתיה כה"ג (יט) מחבת^{כב} (כ) [מדת] חצי עשור^{כג} (כא) [מדת] רביעית הלוג שמן^{כד}

(כב) עלי לשאוב היין לניסוך וכמבואר ברד"ק דברי הימים ב' (ב') כ"ד^{כד}

פ"ו מ"א:

- 9 השקו את התמיד בכוס של זהב, תמיד פ"ג מ"ה [והוא ודאי תוך החשבון של הכלים דעל זה שנינו במשנה שם שהוציאו צ"ג כלי כסף וכלי זהב]:
- 10 לקבלת דם התמיד [אבל סכין של שחיטה אינו בכלל המנין, עי' בתוס' חולין ג' א' וזבחים מ"ז א' דאף קרומית של קנה כשר לשחיטת קדשים רק דצריך להיות כעין כלי ועי' תוס' פסחים ס"ו א', ואינו בכלל שאר כלי שרת דנחלקו אם עושין של עץ וכמבואר שם בתוס' חולין וזבחים]:
- 11 קערה לחלבים, פסחים פ"ח מ"י [אך לע"ע לא מצאתי שלצורך התמיד השתמשו עם מגס, והרי נתנו הפדר על בית שחיטת הראש וכן העלו להקטרה ורק הקרבים שמו בבזך וכבסמוך]:
- 12 ככף גדול וכמו קערה [תו"ט], תמיד פ"ד מ"ג:
- 13 שמהפך בהן האברים כשהם על המזבח (עי' שבועות י"ז ב' ועוד מקומות), תמיד פ"ב מ"א ותו"ט שם, וזה כ"ל לענין המגרפות דנשנית שם בלשון רבינו לומר דהיו שתיים [וגם לא יותר וכ"ל]:
- 14 למדידת מדת עשורן למנחת סולת (במדבר כ"ח ה), מנחות פ"ט מ"א:
- 15 כלי שרת שבו בוללין מנחה, רש"י מנחות ז' א', ועי' בסדר המנחה ברייתא סוטה י"ד ב':
- 16 (במדבר שם) מנחות פ"ט מ"ב ז' מדות של לח וכו' ורביעית ההין:
- 17 אחר הקמיצה, עי' סוטה שם בסדר המנחה ומשנה מנחות פ"ג מ"ד. אך תמורה האין נכנס כאן בחשבון הכלים כלי לקידוש קומץ והרי מנחת התמיד כליל היה:
- 18 (במדבר שם פסוק ח):
- 19 לא מצאנו כן במנחות פרק ט' ואף לר"מ רק ביבש מצאנו וצ"ב:
- 20 וכמו ששינוי בתמיד פ"ז מ"ג ושני כהנים עומדים על שלחן החלבים ושתי החצוצרות של כסף בידם תקעו והריעו ותקעו:
- 21 פ"ב מ"ו, אבל החצוצרות שהכהנים היו תוקעין בהם על התמיד אינו בכלל כלי שיר והם היו מוחזקים בלשכת הכלים:
- 22 ויקרא ו' י"ד 'על מחבת בשמן תעשה':
- 23 מנחות פ"ט מ"א חצי עשורן מה היה משמש שבו היה מודד חביתי כהן גדול וכו':
- 24 למדוד השמן לכל חלה של החביתין דסך הכל ג' לוגין [וכמבואר המקור לשיעור זה במנחות נ"א א'], ועי' במשנה מנחות פ"ט מ"ב דר"ש היה מודד במדה של לוג ומחצה בבוקר וכן בערב, וגם לדבריו יש להוסיף מדה זו ברשימת הכלים:
- 25 שם בפסוק י"ד וכלותם הביאו וגו' ויעשהו כלים לבית ה' כלי שרת והעלות וכפות וכלי זהב וכסף, ולביאור תיבת 'והעלות' כתב הרד"ק (אחרי שם קדים פ"י אחר בשם יש מפרשים) 'ולפי דעתי שהוא כלי קטן ששואבין בו היין מן ההין לנסכים ומצאנו אותו בדברי רז"ל וכו' [עי' עירובין נ"ג ב']:

ב"ה מחרת יוה"כ תר"ץ פיעטרקוב
אל רב האי גאון שר התורה ורבה דעמי' אוצר החכמה כאחד מן הראשונים כקש"ת הר' יוסף שליט"א האבד"ק דווינסק,
!....

ובאגב אבקש מאת כהד"ג יחי' אשר כל רז לא אניס ליה להשיבני על מה שאמרתי לפרש הירושלמי חגיגה פ"ג [ה"ח] בהא דנכנסו ללשכת הכלים והוציאו צ"ג כלי שרת^א, וכבר תמנהו כל המפרשים בזה. וברמ"ע מפאנו בסי' כ' פ' דגם הא דאמר ר"ח חישובתי ומצאתי פ"ג קאי אכלים ונדחק בחשבון במח"כ^ב.

ועלה בדעתי החשבון בדיוק, דביום מרובה של תמיד היה באמת צ"ג כלי כסף וזהב^ג והיינו:

לתרומת הדשן: (א) מחתה^ד (ב) פסכת^ה ג-ד) שתי מגרפות^ו,
הרי ד'

לדישון מזבח הפנימי: (ה) טני^ז

- 1 [הקדמת המכתב וכן סופו לא הבאנו דלא שייך כלל לענין הצ"ג כלים]:
- 2 והוא משנה בתמיד פ"ג מ"ד, וברע"ב שם לא אתפרש למה הוצרכו למנין של כלים, וזה בא לפרט לנו רבינו הגאון זצ"ל מנין הכלים במדויק ועפ"י הירושלמי שציון. והיות שדברי הירושלמי הם האבן היסוד של המכתב נעתיק כאן לשון הגמ' שם 'תמן תנינן נכנסו ללשכת הכלים והוציאו משם תשעים וגו' כלי כסף וכלי זהב ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן כנגד תשעים ושלוש אזכרות שכתוב בפרשת חגי זכרה ומלאכי א"ר חונה חישובתי ואינון אלא שמונים ושלוש כנגד שמונים ושלוש חותמות שכתוב בעזרא שהיה כל א' ואחד מיחד שמו של הקדוש ברוך הוא וחותרם אית דבעי מימר כיום מרובה של תמיד כנגד י"ג פרים וי"ד כבשים ואילים שנים ושעיר אחד' ועי' בסמוך, והנה בתו"ט לומד דרב חונה לא מצא אלא פ"ג אזכרות, ועי' שם דמקשה דאדרבא קיים ריבוי של אזכרות יותר מצ"ג, אבל רבינו מפרש לה ע"ד הרמ"ע מפאנו שבסמוך דלא מצא אלא פ"ג כלים אלא דחולק על הרמ"ע בביאור תי' דירושלמי וכדיבואר:
- 3 הלשון צ"ב קצת דמשמע דהרמ"ע מפרט לנו הכלים והדוחק שבדבריו היינו עיקר מנין הכלים שמפרט, אך א"א ללמוד כן דהרי לא מפרט הרמ"ע מנין הכלים והנה הביא הגאון מדבריו אלא במה שחידש בעיקר פי' הירושלמי דהא דחי' פשר רב חונה מנין צ"ג ולא מצא אלא פ"ג קאי על חיפוש הכלים, ולא שחיפש מנין האזכרות וכשאר מפרשים וכנ"ל, אלא דלדעת הרמ"ע מסקנת הירושלמי מחמת קו' ר"ח הוא דהצ"ג כלים אינון כנגד צ"ג אזכרות אלא כנגד צ"ג קרבנות שביום סוכות שחל בשבת, י"ג פרים ול"ט עשורונים המצורף להם למנחה ס"ה 52, י"ד כבשים וי"ד עשורונים שלהם ס"ה 28, שני אילים וארבע עשורונים ס"ה 6 ושעיר אחד לחטאת, סך הכל קרבנות החג עם מנחותיהם 87, בנוסף לזה תמיד של שחר עם עשורן אחד ס"ה 89, שני כבשים למוסף עם שני עשורונים סך הכל 93, ותמיד של בין הערבים אינו מן המנין שחילוף המשמרות מפסיק, וכנגד מעלת ריבוי הקרבנות תיקנו להוציא כמנין זה של כלים בכל יום, וחשבון זה הוא מה שנראה בעיני הגאון זצ"ל כדוחק רב מכמה טעמים ועוד שאין הטעם בזה מבורר לומר דמחמת מנין הקרבנות שבסוכות יוציאו מנין כלים בכל השנה:
- 4 לומד הגאון זצ"ל דר' חונא מקשה בזה דהיה רק פ"ג ומתיר לה דאף דמספר הכלים בשבת ששנה כן אבל מנין הכלים של יום מרובה של תמיד יש ס"ה צ"ג כלים וכדיבואר ולכן גם כל יום הוציאו כמנין המרובה שבתמיד ומתבאר הירושלמי בלי דוחק:
- 5 מחתת הכסף שחתה בזה מן המאוכלות הפנימיות לתרומת הדשן, תמיד פ"א מ"ג:
- 6 כלי גדול שבו היה מוריד הדשן מהמזבח, תמיד פ"ה מ"ה [ועי' מש"כ הגאון זצ"ל בהשלמה בסוף המכתב]:
- 7 יעים להסיר הדשן ולפנותו לתפוח, תמיד פ"ב מ"א ורע"ב שם, ומדנשנית שם בלשון רבים נקט רבינו דהיו שתיים ולא יותר [והמגרפה דתנון בפ"ה שם מ"ו דהיה משמיע קול כשהגיעו בין האולם ולמזבח אינו בכלל החשבון, כנראה משום דלא היו כלי עשויים בו העבודה, ועי' בתו"ט שם (מתוס' ערכין י') דהיה עוד מגרפה שהיה כלי שיר וגם זה אינו בתוך החשבון וכדמבאר בהמשך דשאר כלי שיר חוץ מהחצוצרות אינו בכלל החשבון]:
- 8 טני דומה לתרקב גדול של זהב מחזיק קבין וחצי, תמיד פ"ג מ"ו שם

וא"כ נוסף בשבת מ' כלים, וצרוף הכלים של חול היו פ"ג כלים, וזהו שאמר ר"ח⁴⁰ חישבתים ומצאתים פ"ג, שהיה מפרש על שבת וכמבואר בירושלמי ר"ה⁴¹ ד' זהו סדר התמיד⁴² קאי גם אשבת (ובהכי מיושב קו' ה"ש⁴³ אמאי תנן אחר זהו סדר התמיד המשנה דהשיר שהלויים, משום דבזה יש חילוק בין הימים⁴⁴ וכמובן).

ולהכי משני⁴⁵ דקאי איום ראשון דסוכות בשבת דנמצאו עוד י' כלים והיינו

פד) צלוחית של זהב⁴⁶ (ועיוין תוס' מעילה⁴⁷ (כ"ד) [כד] של זהב⁴⁸)

פה- פו) כיון דהיו מרבה בתוקעין וכסוכה נ"ד⁴⁹ היה עוד ב' חצורות⁵⁰, סך הכל ג',

פז- פח) וגם היה פר, והיה צריך [מדת] חצי הין לין וחצי הין לשמן⁵¹

פט- צ) ומבואר בתוספתא דמנחות דב' פרים מונין הין אחד⁵², וכיון דהוא יום ראשון של סוכות [דמקריבין] י"ג פרים א"כ י"ב עולים בהין הין, והי"ג מוכרח לחצי ההין, וא"כ היה הין יין והין שמן, וכן חצי הין יין וחצי הין שמן, הרי ד' ובצירוף הג' הנ"ל היינו ז' כלים.

40 בירושלמי הנ"ל:

41 סופ"ק תנא ר' חייה בר אדא זה סדר תמיד לעבודות בית אלקינו בין בחול ובין בשבת:

42 דתנן בתמיד פרק ז' משנה ג':

43 ר"ת הבאר שבע, בתמיד ל"ג ב' ד"ה זהו סדר התמיד, וז"ל כל ימי תמתי למה לא המתין התנא מלומר זהו סדר התמיד עד אחר סיום המסכת הואיל שהשיר שהיו הלויים אומרים בבית המקדש דקא מפרש ואזיל הוא נמי מענין עבודת התמיד:

44 דלפי הירושלמי נתבאר דזה דתנן זה סדר התמיד היינו דסדרו שוה בחול ובשבת לכן משנה האחרונה על השיר של יום אינו בכלל דבזה חלוקין הימים:

45 היינו דמחדש הגאון זצ"ל דהא דשנינו בירושלמי אית דבעי מימר כיום מרובה של תמיד וכו' הוא תירוץ להא דהובא מר' חונא דמצא ר' פ"ג כלים:

46 משנה מעילה פ"ג מ"ז מבואר דהשתמשו בצלוחית שממנו מנסכין:

47 י"ג ב' ותיקנו בפנינו:

48 נראה דנזהר כאן משאלה דהרי במשנה מבואר שם דהיה גם כד וגם צלוחית לניסוך המים, אך כפי מה שמפרשים תוס' שם עם הכד מילאו המים מלפני שבת וא"כ רק הצלוחית היו צריכים להוציא בבוקר מלשכת הכלים שממנו היו מנסכין המים:

49 צ"ל נ"ה א' מסקנת הגמ' שהכל לפי המוספין תוקעין הכוונה שמרבה בתוקעין וברשי' שם שמוסיפין חצורות ותוקעין יחד:

50 לא מצאנו מפורש דהוסיפו דוקא שתיים אך יתכן דעם כל שופר שמו' סיפין מוסיפין ב' חצורות וכדמצינו כיו"ב בר"ה כ"ו ב' במשנה וצריך בירו:

51 לנסכי הפר, וכנ"ל דקיים שינוי במדת הגודש של שמן ושל יין ולכן היו מייחדים לכל אחד כלי בפנ"ע, וכיוצא בזה בסמך:

52 הכוונה לתוספתא שם פרק י' ה"א ר"ש אומר לא היתה מדת שבעה במקדש הין שאין נותנין מדה אחת לשני פרים מדה אחת לשני אילים, ולומד הגאון זצ"ל דלפי החכמים דחולקים על ר"ש סוברים דהיו משתמשים עם מדת הין שלם למדוד לשני פרים בבת אחת ולפי"ז ביום א' דסוכות דהיו י"ג פרים השתמשו עם מדת הין לין ומדת הין לשמן ו' פעמים לכל אחת. אך פירושו בתוספתא מחודש קצת, ומפירושי החסדי דוד והחזון יחזקאל שם נראה דלא בזה נחלקו, דלכו"ע לא השתמשו עם מדת הין למדוד לשני פרים יחד ולת"ק היה מדה כזה במקדש רק משום שהשתמשו בו פעם אחת לקדש השמן המשחה ולא גנזוהו ור"ש סובר דאינו ראוי להחזיק כלי שרת לעולם משום שהשתמשו פעם אחת ולכן גנזוהו משום שלא היה צורך בו והוצרך להוסיף דלא היה ראוי לשימוש לנסכי הפר משום דלזה השתמשו רק עם מדת חצי הין שלא מדדו לב' פרים כאחת, ואולי משום דאין עניוין במקום עשירות ואין זה כבוד לעשות כן או משום דחששו דלא ידקדקו אח"כ לחלק במדויק כראוי חצי ממנו לכל פר, ואמנם לפי דבריהם לכו"ע לא השתמשו בהין לב' פרים:

לקטורה (כג) מחתה של כסף לקטורה בת ד' קבין²⁶ (כד) מחתה של זהב בת ג' קבין (כה) בזך²⁷ (כו) כף (כז) כסיו²⁸ דבמשנה חשובה כלי בפני עצמו²⁹, ויש להעיר ממשנה דכלים פרק י"א³⁰.

למנורה (כח) [מדת] חצי לוג שמן³¹ (כט) כוז לפתילות³² ל-לו) ז' מלקטים (לז-מג) ז' צבתים, מלקט וצבת לכל נר³³.

הרי סך הכל מ"ג כלי כסף וזהב בימות החול.

ועתה בשבת לפי מאן דאמר ביומא ט"ז [א'] וזבחים נ"ח [ב'] דמתני' דתמיד [ומדות] ר' (נהורא) [יהודה] היא, והרי ר' יהודה ס"ל במנחות צ"ה [ב'] דאפיית לחם הפנים דוחה שבת, וא"כ היה צריך

ללחם הפנים, מד-פ) שלש דפוסים לכל לחם³⁴ היינו ל"ו³⁵ פא-פב) ושני ביזכי לבונה³⁶ וגם פג) מדת ב' עשרונים, וכרמב"ן תרומה³⁷

וגם לר"י הרי היה צריך עוד קתון של זהב לקידוש ידים ורגלים של כהן גדול³⁸ וכמבואר בירושלמי חגיגה פ"ג³⁹ דכהן גדול היה עובד עבודת תמיד השחר בכל שבת,

26 יומא פ"ד מ"ד בכל יום היה חותה בשל כסף ומערה בתוך של זהב וכו' בכל יום חותה בשל ארבעת קבין ומערה בתוך של שלשת קבין:

27 תמיד פ"ה מ"ד מי שזכה בקטורת היה נוטל את הכף וכו' והבזך היה בתוכו מלא וגדוש קטרת, והיינו דבלי הכף היה מתפזר הקטורת על הארץ – רע"ב ועיי"ש למה לא הביא הקטורת מתוך הכף הגדול:

28 שם וכסויה היה לו [עיי"ש במפרשים אם הכסוי להכף או להבזך]:

29 הכוונה למשנה פ"ז תמיד מ"ב דתנן וחמשה כלים בידם וכו', והכף והכסוי נחשבין לשתיים שם:

30 נראה דצ"ל פ"ב והוא במ"ב שם דנחלקו ר"ג וחכמים בכסוי טני של מתכת דלר"ג כסוי כלי שיש לו בית קיבול חשוב כלי וטמא ולחכמים לא חשוב כלי וטהור והלכה כחכמים:

31 עי' משנה מנחות פ"ט סוף מ"ג דחצי לוג שמן לכל נר ועי' בגמ' מנחות פ"ח ב' דנמשח כלי מדה של חצי לוג לצורך זה:

32 תמיד פ"ג מ"ו כוז דומה לקתון גדול של זהב, והיו משתמשין בו לדישון הפתילות והשמן כמבואר ברמב"ם פ"ג מהל' תמידין ומוספין ה"ז:

33 מלקחיה ומחתותיה אלו הצבתים והמלקטים [לפרש"י עה"ת שמות כ"ה ל"ח, ועי' שי' הרמב"ן שם לפי הברייתא דמלאכת המשכן (ולא לפי סתימת הש"ס מנחות פ"ח ב') דהם היו כלים נוספים דלשיתו המלקחים והמחתותים היו מחוברים להמנורה]. וכדברי הגאון זצ"ל דלכל נר היה מיוחד כלי בפנ"ע כן הוא גם באדרת אליהו ריש דברים [וספרים נוספים בשם הגר"א] דהיו ז' מלקחים ומה"תותים [ויתכן דאף לשי' הרמב"ן היה לכל נר גם כלים הנוספים לכ"א בפנ"ע], ולפני רבות בשנים אמר לי מרן הגר"ח שליט"א שלא ידוע לו מקור לזה מחז"ל:

34 מנחות צ"ד א' ת"ר ושמת אותם בדפוס שלשה דפוסים הם נותנה לדפוס ועדיין היא בצק וכמין דפוס היה לה בתנור וכשהוא רודה נותנה בדפוס כדי שלא תתקלקל:

35 נמצא דלצורך אפיית י"ב לחם הפנים היו שלשים ושש דפוסים, והוצ' רכו להשתמש עם כולם בבת אחת לכל הלחם בכדי שיעמוד הלחם היטב כפי צורת הדפוס עד האפייה:

36 להביזכין היה צורך לעריכת השלחן בשבת וזה אף אם נאפה בחול ורק המנין של הדפוסים לא שייך אלא לר"י דנאפה גם בשבת:

37 (שמות כ"ה כ"ט) דמפרש הרמב"ן לפי תרגום אונקלוס דמנקותיו של השלחן היינו המדה דהיתה מדה מחזקת שני עשרונים קמה למדוד בה החלה האחת ולא היו מודדין בעשרון של מנחות ולא כמתני' מנחות פ"ט דהיו רק שתי מדות של יבש. וכיון דעיקר הפירוש מחודש ולא כסתם משנה לכן לא ניחא ליה להגאון זצ"ל בזה לבד ולכן ממשך להציע כלי אחר להשלים המנין וכדלהלן:

38 ר"ל דר' יהודה לשיטתו שדעתו במשנה יומא פ"ה מ"ה דלעולם כה"ג מקדש ידיו ורגליו מן הקיתון של זהב ודלא כהת"ק שם דרק ביה"כ עושה כן ובשאר ימות השנה מקדש מן הכיור:

39 צ"ל פ"ב [ה"ד] ר' יוסי בר ר"ב בשם ריב"ל בכל יום כה"ג מתלבש בכליו ובא ומקריב תמיד של שחר וכו' ר' עוקבא בשם ריב"ל לא היה עושה כן אלא בשבתות וימים טובים [והובא בתוס' חגיגה י"ז א ד"ה אין]:

ידידו דורש שלום תורתו הרמה בהוקרה רבה המצפה להתראות אתו

הק' מאיר שפירא אב"ד ור"מ דק' הנ"ל

ג.ב. למ"ד דפסכתו היה של נחושת וכתרגום⁶⁰, יש לחשוב ביסא מיוחדת לחביתין וכשיטה (מק"ו) [מקו"י⁶¹] מנחות ח' משום שהיה בה גומות מיוחדות לחלוקה⁶², ואף דאמרין במנחות נ"ז [ב'] קטבלא של עור⁶³, מ"מ למ"ד עשרון מקדש ע"כ (המביסא) [הביסא] קדושה דגנאי להוציאו לכלי חול⁶⁴ ובפרט חצי עשרון (לכלי) [לכו"ע⁶⁵] קדוש וכר"ש מנחות (נ"א) [נ' ב'⁶⁶].

(ומה דמסיק שם 'הרי לך נ"א כלים' ט"ז וצ"ל ל"א) אלא דלכל הכלים שבמקדש היו להם שניים ושלישיים וכדתנן בסוף חגיגה לכן היה להם ג' פעמים כמנין זה, אך החשבון שלו צ"ע טובא בכמה דברים, והמעייין ימצא החילוקים בין מניניהם ואכ"מ [וייתכן דגם ראה הגאון זצ"ל מנין העז"כ, (דהביא גם שם הרד"ק על כלי ה'עלי' הנ"ל להיות בתוך חשבון הכלים) אלא דחולק עליו בכמה וכמה דברים, ומנין הגאון זצ"ל מחוור]:

60 שמות כ"ז ג' על הפסוק ועשית סירותיו לדשנו וגו' לכל כליו תעשה נחשת מתרגם אונקלוס ותעבד פסכתורתה למספי קטמה, ונמצא דע"כ אינו בכלל הצ"ג כלים דהיו של כסף וזהב דוקא, ואם סירותיו היינו פסכתו נמצא דהיה של נחשת:

61 מקובצת:

62 שם ח' ב' אות כ"ו וז"ל ו"ל שהיה בביסא [של החביתין] ג' גומות אחת לשמן ואחת ללבונה ואחת לסולת והיה נותן הכל בבוקר כל אחד בגומא לבדה ואח"כ חוצה [ודקדק לכתוב דוקא לפי השטמ"ק דאמנם גם תוס' כתבו שם ח' א' ד"ה ולר"ח כ"יב' אך כתב רק דשם כל אחד בפנ"ע בכלי בענין שלא יתערב אבל לא כתב דהיה לזה גומות מיוחדות לזה וא"כ הכלי דומה לשאר כלים ולזה הביא דוקא מהשטמ"ק:

63 היינו דביסא לא צריך להיות כל שרת וכמבואר שם דיכול ללוש ע"ג חתיכת עור:

64 דהא דלשין ע"ג קטבלאי היינו למ"ד דמדת יבש לא מקדש וכמבואר שם ולומד כן מקרא דלחם הפנים דלא נתקדש עד האפיה דלכן הוצרך הגמ' לאוקמי בענין שעשה גם הלישה שלא בכ"ש אבל למ"ד דעשרון מקדש אף דאין זה עיכוב במנחה אם ממשיך בעשיית מעשה הלישה בכלי חול קטבלאי אבל לכל הפחות היו גנאי להוציא לכלי חול ולכן משתמשין דוקא בכלי קודש וכמבואר בתוס' מנחות ח' א' בד"ה ולר"ח עיי"ש:

65 נכדצ"ל, והיינו דבשאר מדת יבש נחלקו תנאים בזה וכמבואר שם נ"ז ב' אבל חצי עשרון לחביתין דעת רש"י דנמשח לכו"ע דדוקא מדת עשרון לא נתק' דש מפני שכל אדם מודד מנחתו ופעמים שמודד בחוץ אבל מדה זו אינה נמסרה אלא לכהנים וא"כ ודאי היו גנאי לעשות הלישה בכלי חול אחרי שנתקדש:

66 ד"ה בפנים:

צא- צב) וגם היה לאיל [מדת] שלישיית הין ושלישיית הן שמן, הרי ט'

צג) וגם צריך לפר מזרק מיוחד של כסף כמבואר בירושלמי יומא בהא דאגרטי ליהב⁵³ -

הרי י' כלים, וא"כ בצירוף הפ"ג היינו צ"ג.

וניחא ג"כ דהרמב"ם מפרש נגד אזכרות⁵⁴, דלשיטתו לחם הפנים אינו דוחה שבת⁵⁵ וגם לא ס"ל הא דקתון⁵⁶, וכן ר' יונתן דירושלמי⁵⁷ לשיטתו דס"ל במנחות נ"ז [ב'] דעשרון לא מקדש⁵⁸ ומשורה מפרש נגד אזכרות.

ועתה מבקש אני מכתה"ר ג אשר כל רז באמת לא אניס ליה להודיעני אם נמצאים עוד איזהו כלים אשר לא חיבתים שמא לא למדתי או שמא שכחתי⁵⁹.

53 ירושלמי יומא פ"ג ה"ח ור"ל בהא דדרשין שם קרא דעזרא א' דכתיב אגרטי זהב שלשים אגרטי כסף אלף, דכלים אלו היינו מזרקות, דאגרטי היינו מקום שאוגרין בו הדם, והיו משתמשין עם של זהב לדם של טלה דדמו מועט, והיו משתמשין עם מזרקות של כסף לקבל דם של פר שהיה דם מרובה וכמבואר שם, ונמצא דבנוסף להמזרק לקבלת דם התמיד ומוסף של שבת שהיה של זהב היה צריך מזרק לקבלת דם הפר של סוכות:

54 נראה הכוונה להרמב"ם בפיה"מ תמיד פ"ג מ"ב וכן הוא ברע"ב שם, ולעיל הבאנו דהתוי"ט הקשה שם דלמסקנא אין הטעם כן, ולזה כתב דע"כ להרמב"ם דאינו עולה הכלים שהוציאו ביום א' של סוכות לצ"ג ע"כ דקיים רק הטעם של כנגד צ"ג אזכרות, אך עי' ברמב"ם בפ"ו מהל' תמידין ומוספין ה"א דסתם בזה וכתב 'ואח"כ נכנסין ללשכת הכלים ומוציאין כל כלי השרת הצריכין להם כל היום' ולא כתב כלל שיעור צ"ג כלים ומשמע דלהלכה לא קי"ל כשיעור צ"ג כלים כלל ועי' בתוי"ט שם בסוה"ד וצ"ע:

55 וכמבואר שם בפ"ה ה"י דאינו דוחה שבת [ולרבינו ש"י מיוחדת דאע"פ דנאפית בפנים וכמבואר שם בהלכה ז' ותורו מקדש אינו דוחה שבת ולא נפסל בלינה וכבר האריכו הנו"כ וגדולי האחרונים], ולכן חסר בשבת שלשים ושבע כלים דהיינו הל"ו דפוסים לאפיה וגם מדת שני עשרונים, אבל הבזיכין היו נצרכים לכו"ע כדי להכניס בשבת לסידור השלחן עם הלחם החדש:

56 דהרי מבואר לעיל דלר"י כה"ג היה מקדש כל יום בקתון של זהב ולא קי"ל כן אלא כת"ק שם וכמפרט הרמב"ם דברים מפורשין בפ"ב מעבודת יוה"כ ה"ה:

57 דבשמו הוא דאמר שמואל צ"ג כלים נגד צ"ג אזכרות ולא נגד הכלים הצריכין ליום מרובה של תמיד משום דאין החשבון עולה לפי שיטתו מטעם אחר וכדמבאר הגאון זצ"ל:

58 ולכן חסר מדת עשרון למנחת התמיד [וגם מדת שני עשרונים ללחח"פ להרמב"ן הנ"ל]:

59 יש לציין בשולי מכתב הזה שבס' עזרת כהנים (להגאון ר' יהושע יוסף אב"ד מארד מלפני כק"נ שנים בבאורו הנפלא והמקיף) למס' מדות בפ"ה מ"ג שם מונה והולך מנין הכלים ולדעתו היו רק ל"א כלים שהיו צריכים כל יום ויום

ייסוד הכולל הראשון בירושלים

בשנת תרי"ח הגה הגר"א כהנא זצ"ל ממת"שבי הישוב האשכנזי בירושלים ומתלמידי הגר"א חבר, לייסד בירושלים את הכולל הראשון לאברכים, בו יעסקו בעיקר בלימוד עניני זרעים וקדשים.

במכתבו מר"ח חודש כסלו תרי"ח, כתב הגר"א את הנימוק לקבוע את הלימוד בעיקר בסדר קדשים. ואלו דבריו: "מראשית כזאת נודע לעין כל ויותר לרואי השמש, אשר עין בעין יראו מעת ברוא ה' אדם על הארץ, בחר לו י"ה ארץ חמדת וחפץ ה' בלהיות דורש אותה מראשית עד אחרית. ועל כן מאדם ותולדותיו הוחל להריח ריח ניהוח בהר מור, בזבחי עולה ושלמים לרצון לפני ה', ומאז נבחרה לבית עולמים עד עולם, להיות העבודה לה' במעשה או בדיבור היא עבודת הלב זו תפלה - במקום הזה שהוא סל"ם זה סיני", אשר ממנה יוצא דבר ה' זו תורה כאמור כי מציו תצא וכו'.

ואף מעת הוסר התמיד ויגל ישראל ונתקיים כי ירחק ממך המקום, עדיין חביבותיה גבן... ועליה נשבו ברחמים בעת יעלה לרצון לפני ה' להשיב שבותינו כהיום הזה לחיותינו.

והנה אלו קיינו זה עומד אחר כתלנו משגיח על חלונות לבניו, אולי נבקשה על זה, לעבוד את ה' על האדמה אשר לוקחנו משם לעבדה ולשמרה המצוות וחוקי חיים אשר נתן לנו להאירה מעט מאפילתה, ככל אשר תמצא ידינו לעשות בכח פיננו בעסק התורה ועבודה, וז"ל הר"מ במז"ל בהקדמתו אמרו רז"ל כל העוסק [בפרשת עולה כאילו הקריב עולה וכו'] עיי"ש.

והנה חקרנו ודרשנו בקירות לבנו ומצאנו ראינו כי ענין עסק העבודה נשכח מאתנו לגמרי מבלי שום על לב למאמר חז"ל הנ"ל, בפרט כי המה הלכתא למשיחא. ומשיב נפשות על זה כי טוב יותר לבחור בחוקי חיים הקבועים וכו', אבל אין זה השבה מעלייתא, כי זה לא שייך רק באיש יחידי אשר מההכרח לו לבחור בתדיר קודם, אבל לרבים ובפרט בפה עיה"ק מהראוי לחוש לדברי חז"ל ולשום זכרון עבודה וחוקיה בפה כל יום תמיד ובודאי היה לרצון אמרי פיננו וכו'. וכבר בקשו מאיתנו מלכינו ונביאנו על זה כנאמר הציבי לך ציונים, ונאמר ציון היא דורש אין לה".

(הובא ישורון כרך לד, עמ' תתכד מאמר הרב יחיאל גולדהבר שליט"א)

קיצור דיני כיבוס דם חטאת הרה"ג רבי ישראל ב"צ ברלינגר שליט"א

דם חטאת שניתז על הבגד טעון כיבוס בעזרה שנאמר (ויקרא ו, כ) ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדוש.
[רמב"ם פ"ח ממעשה הקרבנות ה"א]

רוק טפל נתר בורית אהל קמוניא ואשלג ומכסכס [מוליך ומביא²⁴] בכ"א בפ"ע ג' פעמים ודוקא בסדר הנזכר²⁵ וי"א דרק אם נשאר רושם אז צריך להעביר ו' סמנים אלו²⁶ וי"א דצריך גם להעביר מי רגליים עם רוק טפל²⁷.

טז. יכול לכבסו אף ע"י צפון ואז אי"צ לכל הנ"ל²⁸, (אלא דבניתז על המעיל שצבוע בתכלת א"א דיוריד התכלת²⁹).

יז. הכיבוס צריך לעשותו בעזרה³⁰, אבל בהיכל לא יכבס³¹.

יח. צריך להיות עליו שם בגד בשעת הכיבוס³², לכך צריך שישיר בו עכ"פ כדי מעפורת [ואם נקרע וחזר ותפרו לדעת התוס'³³ שוב אינו טעון כיבוס ובדעת רש"י והרמב"ם צ"ע³⁴].

יט. הכיבוס כשר בזר, ואפשר שאין מניחים לחש"ו לעשותה³⁵.

כ. לכאורה אין מברכים על הכיבוס כיון דהוי כמצוה הבאה בעבירה³⁶.

כא. אי"צ להקפיד שיהא הכיבוס ביום שניתז³⁷.

כב. יש להסתפק אם מותר להשתמש בבגד עד שמכבסו³⁸.

כג. אין לטבול או להרטיב במים את הבגד מחוץ לעזרה קודם הכיבוס³⁹.

דינים נוספים

כד. ניתז מבגד לבגד אינו טעון כיבוס⁴⁰, והיינו בכה"ג שכשהיה על בגד הראשון היה טעון כיבוס אבל אם נפל בראשונה על דבר שאין טעון כיבוס ודאי השתא טעון כיבוס⁴¹.

כה. ניתז דם חולין או עולה על הבגד וע"ז ניתז דם החטאת אינו טעון כיבוס⁴².

כו. ניתז מים או דבר אחר וע"ז ניתז דם החטאת י"א דטעון כיבוס⁴³ ויש שהסתפקו⁴⁴.

כז. ניתז שעוה או זפת וע"ז ניתז דם החטאת ודאי אינו טעון כיבוס⁴⁵.

כח. ניתז על הבגד ואח"כ נטמא הבגד קורעו ומשייר בו כדי מעפורת כדי שיוכל להכניסו לעזרה⁴⁶, ואם הוי במעיל שאסור לקורעו מכניס פחות פחות מג' אצבעות לעזרה ומכבסו⁴⁷.

באיזה חטאת

א. אם ניתז מדם חטאת בין חטאת הנאכלת ובין חטאת שאינה נאכלת טעון כיבוס, אבל ניתז מדם חטאת העוף אין טעון כיבוס¹.

ב. חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס².

באיזה דם

ג. אין טעון כיבוס אא"כ ניתז דם הראוי להזאה דהיינו שנתקבל כבר בכלי בכשרות ויש בו כדי שיעור הזיה ועדיין לא הוזה³ ואפי' היזה ג' מתנות כל שלא היזה מתנה הד' טעון כיבוס⁴.

ד. נשפך מהצואר לריצפה ואספו או שקיבלו פסולים את הדם, או שניתז מאצבעו אחר שיצאת הזאה מידו⁵ [ואפי' עדין לא הגיע דם למזבח⁶], או שניתז מקרן המזבח או מהכלי לאחר שהזה ד' מתנות⁷ אין טעון כיבוס.

ה. נטמא הדם אין טעון כיבוס⁸, ואם ניתז דם כשר על בגד טמא אין טעון כיבוס⁹ וי"א דטעון כיבוס¹⁰.

ו. נתערב דם חטאת בדם עולה וניתז טעון כיבוס¹¹.

באיזה בגד

ז. אין טעון כיבוס אלא בבגד שראוי לקבל טומאה וראוי לכיבוס¹².

ח. ולכך צריך שיהא בבגד שיעור כדי מעפורת (רוחב סודר)¹³ ואפי' הוא פחות מגע"ג אצבעות וי"א¹⁴ דבעי' לכה"פ שיעור גע"ג אצבעות.

ט. בין בגד בין שק בין עור הרך טעון כיבוס¹⁵.

י. בין בגדי קודש בין בגדי הדיוט טעון כיבוס¹⁶.

יא. הותז על עור קשה או כלי עץ או כלי מתכות כיון שאינם ראויים לכיבוס אין טעון כיבוס אלא מגרד הדם¹⁷. [י"א דהגירוד אי"צ לעשותו בעזרה¹⁸ וי"א דהוא מצוה וצריך לעשותה בעזרה¹⁹].

יב. הותז על עור שלא הופשט אין טעון כיבוס ומשהופשט טעון כיבוס²⁰.

יג. עור דג אין טעון כיבוס²¹.

צורת הכיבוס

יד. צריך לכבס מקום הדם בלבד ואי"צ כל הבגד²².

טו. מכבסו במים יפה יפה עד שלא ישאר לו רושם²³ וי"א דאח"כ מעביר

24 רמב"ם פ"ט מאיסו"ב הלכה ל"ז.
25 רמב"ם מעש"ק שם ע"פ הרדב"ז (ועי' מקד"ד לא,ה בסוגריים).
26 שפ"א צה. דכן משמע בד' הרמב"ם.
27 צד א' במהר"י קורקוס דכוונת הרמב"ם חוץ ממי רגלים לבדם.
28 תוס' צה. ד"ה והא בעי וכו' בברכת הזבח לדעת הרמב"ם.
29 תוס' שם.
30 מתני' צג: כדכתיב בקרא [ונביא"ה ש צד: נסתפק אי גם גוף המכבס צריך להיות בעזרה עיי"ש].
31 מנחת חינוך סוף מצוה קלח.
32 גמ' צד: רמב"ם הי"ט.
33 צד: ד"ה ל"ש.
34 דמתוס' מבואר דהבין לדבריהם דטעון כביסה, אבל יעו"י חזו"א (קמא לז סק"ה) ש' דהו"ל כניתז מבגד לבגד דאין טעון כביסה.
35 מנחת חינוך שם.
36 אילת השחר צד:.
37 משנה למלך פכ"ג מה' כלים הי"א.
38 אילת השחר שם.
39 כן הוכיחו האחרונים ממתני' צד: וכו' במל"מ שם.
40 גמ' צב: מספק"ל, וברמב"ם ה"ט פשט דאין טעון כיבוס עי' בנו"כ.
41 מנחת חינוך שם ופשוט.
42 גמ' צח: רמב"ם ה"ט.
43 שו"ת בנין ציון החדשות סי' קסד.
44 מנחת חינוך שם.
45 חזו"א סי' כ' (ב) סק"ד.
46 גמ' צה. רמב"ם הי"ט.
47 גמ' שם רמב"ם ה"כ (ובב"י הדבר דמותר להכניס קצת עי' תוס' שם ובקה"י סי' כד).

1 זבחים צב. רמב"ם ה"ב.
2 רמב"ם ה"ג.
3 מתני' צג. רמב"ם ה"ג.
4 גמ' לח: ונפסק בליקוטי הלכות.
5 רמב"ם ה"ח.
6 אבי עזרי מהדורה רביעאה.
7 רמב"ם ה"ו ז'.
8 מתני' צב. ועי' תוס' שם דקאי בנשבר הציץ ועי' במנח"ח סוף מצוה קלח משכ' בדעת הרמב"ם בזה.
9 בגמ' צג. תלי לה בפלוגתא, וברמב"ם ה"ט פשט דאין טעון כיבוס עי' נו"כ ובחק נתן משכ"כ בזה.
10 מהר"י קורקוס כ' דכן נראה דהגירסה ברמב"ם טעון כיבוס והובא בכס"מ.
11 חזו"א סי' כ' (ב) סק"ד.
12 מתני' צג: רמב"ם ה"ד.
13 גמ' צד:.
14 תורת הקדשים אות י.
15 רמב"ם ה"ב.
16 מבואר בגמ' צה.
17 רמב"ם ה"ב ד'.
18 מנ"ח סוף מצוה קלח.
19 קר"א ושפ"א צד.
20 רמב"ם ה"ה.
21 רמב"ם שם.
22 מתני' צג: רמב"ם ה"ד.
23 רמב"ם ה"י.

והראנו בבנינו

סדרי לימוד בבין הזמנים דיני המקדש והקרבנות

שיעור מוחשי בענין בדיקת המומים במקדש

בסיום הלימוד כולל בין הזמנים שע"י תורת הקרבנות, בו עסקו בליבון ובירור עניני המומים הפוסלים בקרבנות, נערך שיעור מוחשי בהמה שנרכשה לצורך הענין.

מאות אברכים נקבצו מכל רחבי העיר לביהמ"ד מתיבתא בבני ברק, על מנת לרכוש את הידע הנחוץ והמעשי דיני מומי הבהמה.

השיעור נמסר ע"י הרה"ג רבי דניאל פלינט שליט"א, שהגים בהירות את כל עשרות המומים השייכים בהמה, מתוך שימת דגש על הפרטים הנוגעים יותר למעשה עפ"י פסקי רבותינו האחרונים ופוסקי דורנו.

יחד עם ההסברה המוחשית בכל איבר ואיבר בהמה, נפרשו בפני קהל הנאספים רוב דיני המומים בצורה מפורטת וברורה, כפי שנתבארו בספרי ההלכה שבהוצאת המכון.

עם הגעתו של הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א למקום המעמד, הוחל בהמחשת דיני קבלת דם הבהמה לתוך הכלי, מתוך דקדוק ההלכה כמבואר בגמ' וברמב"ם, ובאופן שיתקבל כל הדם לתוך הכלי כפי שמורה הדין לכתחילה.

לצורך קיום מצות נתינת זרוע לחיים וקיבה [הנוהג בהמת חולין בלבד ולא בקדשים], כובד הגרש"א שטרן שליט"א למסור את המתנות בשליחות כל בעלי הבהמה השותפים בקיום המצוה, לידי הגאון רבי בצלאל כהן שליט"א ראש חבורת הכהנים בכולל פוניבז'.

לפני קיום המצוה נשא דברים הגאון שליט"א בגודל חשיבות המצוה, ובמעלת הכהנים שזכו לקבל מתנות כהונה עקב היותם משרתי ה' במקדש. לאחר ברכת שהחינו (על פרי חדש מספק), הגיש הגרש"א את המתנות לידי הכהן, מתוך רגשי קודש בליווי הודאה עצומה על שזכה לקיים מצוה נשגבה זו.

בתום הגשת המתנות פצחו הנאספים בשירה ובריקוד של מצוה במשך דקות ארוכות.

משתתפי המעמד המרומם יצאו בהרגשה עילאית על הזכות הגדולה שנפלה בחלקם, להחכים דיני תורת הקרבנות בצורה כה מוחשית, ולראות בקיום מצוה יחודית זו של נתינת זרוע לחיים וקיבה לכהן.

בלב כולם עלתה התקוה הגדולה, כי בקרוב נזכה לראות בממלכת הכהנים משרתי עליון - עובדים בעבודת המקדש, לויים בדוכנם וישראל במעמדם במהרה בימינו אכי"ר.

***

סדר הלימוד בליל הושענא רבא

הצלחה מרשימה לסדר הלימוד היחודי שהתקיים ע"י ארגון "ממלכת כהנים", לבירור עניני "ניסוך המים במקדש" בחג הסוכות.

סדר הלימוד התקיים בס"ד בליל הושענא רבא בכולל ברסלב בבני ברק, בהשתתפות קרוב למאה אברכים ובחורי ישיבות גדולות, שלמדו ועמלו בסוגיא זו מענינא דימא בעיון עד לבירור ההלכה.

רבים מהלומדים נחשפו לראשונה ללימוד מהנה ומעניין בסוגיא השייכת לעניני קדשים, כאשר שימת הדגש היתה להגיע עד לידיעת ההלכה. וזאת כפי שהתריע ועורר מן החפץ חיים זיע"א, שיש להרבות בלימוד עניני הקודש והמקדש לפני ביאת המשיח כדי שנהיה מוכנים לעבודת המקדש בפועל.

במקום נכחו מספר תלמידי חכמים שנשאו ונתנו בקושיות שהתעוררו ללומדים, וכך במשך כל הלילה נשמע ברמה קול לימוד התורה, מתוך חדות התורה מיוחדת.

במהלך הלימוד כיבד את הנוכחים **הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א** ראש ישיבת "אורחות תורה", אשר הגיע לשאת דברים בעניני ניסוך המים. בשיעורו התמקד הגר"א שליט"א בטעם הדבר שלא תקנו אנשי כנסת הגדולה להזכיר את מצות ניסוך המים בתפילת חג הסוכות, בשונה משאר קרבנות המוספין הנאמרים מדי יום בתפילות המוספים. הגר"א הציע שלשה מהלכים בענין, כאשר בהם שזר בצורה נפלאה את כל יסודות הסוגיא כפי שייסדו רבותינו האחרונים זיע"א. [ניתן להאזין לשיעור בקול הלשון: 03-6171111-12651 שלוחה 21 שיעור 9].

בסיום הלימוד נמסר שיעור מסכם על ידי אחד הרבנים שליט"א, ובו פרש לפני הלומדים את הלכות ניסוך המים, כפי העולה מסוגיית הגמרא ומדברי הראשונים והאחרונים העוסקים בנושא.

ציבור הלומדים יצא בסיום הלילה בתחושת סיפוק כבירה על הבהירות הנפלאה שרכשו בעניני ניסוך המים, ובציפייה עצומה לראות בקרוב בבנין בית המקדש בו יוכלו לקיים את מצות ניסוך המים למעשה, מלבד שאר קרבנות הציבור והיחיד הבאים בחג הסוכות.

ארגון "ממלכת כהנים" שע"י מכון תורת הקרבנות הודה לכל העוזרים והמסייעים להצלחת סדר הלימוד המפואר, מתוך תקווה לקיים בעתיד סדרי לימוד לרכישת נושאים נוספים בעניני הקודש והמקדש.

***

חלק מהציבור במעמד -
הצר ביהמ"ד מתיבתא

בדיקת מומי הבהמה

ציבור הלומדים בסדר הלימוד

הגר"א גרבוז שליט"א בשיעור